

Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego

**w Zespole Szkół Specjalnych nr 3 w Uniwersyteckim Szpitalu
Dziecięcym w Krakowie**

*Opracowanie własne:
mgr Katarzyna Ziętara
doradca zawodowy*

Kraków, 03.09.2018 r.

Spis treści

I. Wstęp.....	4
II. Akty prawne regulujące doradztwo zawodowe.....	5
III. Podstawowe pojęcia z zakresu doradztwa zawodowego.....	11
IV. Założenia Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego i cele systemu.....	13
V. Cele główne i szczegółowe WSDZ odnoszące się do poszczególnych sfer kształcenia.....	18
VI. Odbiorcy i realizatorzy.....	25
VII. Zadania Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego.....	30
VIII. Formy i sposoby realizacji WSDZ.....	34
IX. Metody i techniki pracy.....	40
X. Współpraca.....	41
XI. Zasoby.....	42
XII. Korzyści wynikające z działalności Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego.....	43
XIII. Przewidywane rezultaty.....	45
XIV. Monitoring i ewaluacja.....	47
Załącznik.....	48

„Nie ma sprzyjającego wiatru dla tego, kto nie wie dokąd płyńcie”

Seneka

I. Wstęp

U podstaw wprowadzenia Wewnętrzny Szkolny System Doradztwa Zawodowego w szkole leży przekonanie, że środowisko szkolne odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowych uczniów. Rozwój zawodowy jest procesem przebiegającym w czasie, ciągłym i nieodwracalnym. Jest wspólny dla wszystkich osób.

Obecnie na rynku pracy obowiązuje strategia uczenia się przez całe życie. Strategia ta wymaga umiejętności podejmowania ważnych decyzji – poczynając od wyboru szkoły ponadpodstawowej, kierunku studiów, decyzji o wyborze miejsca pracy, sposobie podnoszenia swoich kwalifikacji aż do ewentualnych decyzji o zmianie zawodu.

Okres szkoły podstawowej to czas rozwoju kompetencji społecznych i kształtowania postaw wobec pracy.

Etap wczesnoszkolny to rozwój samopoznania.

Samopoznanie jest podstawą samooceny na bazie której uczeń będzie kierował się własnym rozwojem zawodowym.

Dlatego słuszne jest obecne podejście dzisiejszej edukacji do prowadzenia działań z zakresu doradztwa zawodowego, preorientacji zawodowej oraz orientacji zawodowej na wszystkich szczeblach kształcenia. Uczeń musi posiadać świadomość, że jest autorem własnej kariery.

Stworzenie Wewnętrzny Szkolny System Doradztwa Zawodowego w ZSS nr 3 pomoże uczniom poznać własne predyspozycje zawodowe, skonfrontować ocenę swego stanu zdrowia z wymaganiami wybieranego zawodu, przygotować się do wejścia na rynek pracy i złagodzić stres związany ze startem zawodowym.

Wewnętrzny Szkolny System Doradztwa Zawodowego ponadto stworzy uczniom możliwość kształcenia umiejętności radzenia sobie ze zmianami, z elastycznością w planowaniu kariery zawodowej, pozwoli sprostać nowym sytuacjom i wyzwaniom.

II. Akty prawne regulujące doradztwo zawodowe w szkole

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. Z 2018 r. Poz. 1675)
- Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14.12.2016 r. (Dz. U. z 2017 r. Poz. 59):

Art. 1

System oświaty zapewnia w szczególności:

17) dostosowywanie kierunków i treści kształcenia do wymogów rynku pracy

18) kształtowanie u uczniów postaw przedsiębiorczości i kreatywności sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu gospodarczym, w tym poprzez stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych, organizacyjnych lub metodycznych

19) przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia

Art. 109

1. Podstawowymi formami działalności dydaktyczno – wychowawczej szkoły są:

7) Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego

ust.6.

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są organizowane dla uczniów klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum.

ust. 7.

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane niezależnie od pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu udzielanej uczniom w ramach zajęć, o których mowa w ust. 1 pkt 5. (zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej).

Art. 47

1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia:

3). Ramowe plany nauczania dla poszczególnych typów szkół, w tym:

c). Minimalny wymiar godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego.

4). Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, warunki i sposób realizacji i organizacji doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 4 oraz wymagania w zakresie przygotowania osób realizujących doradztwo zawodowe w szkołach i placówkach o których mowa w art. 2 pkt 4, uwzględniając rolę doradztwa zawodowego we wspieraniu uczniów i słuchaczy w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

5). zasady organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i placówkach, które powinny tworzyć warunki dla zaspokajania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, w szczególności wspomagać rozwój uczniów i efektywność uczenia się;

Art. 98

1. Statut szkoły zawiera w szczególności: (...)

16) organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego;

- Statut Zespołu Szkół Specjalnych nr 3 w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28.03.2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół. (Dz. U. Z 2017 r. poz 703)

§ 2.1. Ramowy plan nauczania określa:

3) minimalny wymiar godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego

§ 4.1. Dyrektor szkoły, uwzględniając ramowy plan nauczania, ustala dla poszczególnych klas i oddziałów tygodniowy rozkład zajęć (...)

4) zajęć z zakresu doradztwa zawodowego – 10 godzin w klasie VII i 10 godzin w klasie VIII

- Ustawa: Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo Oświatowe z dnia 14.12.2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz.60)

Art. 4. W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 roku. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2016 r. poz. 1379) wprowadza się następujące zmiany:

8) w art. 42 d), w ustawie 7 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

Ust. 7. Organ prowadzący szkołę lub placówkę określa:

3) tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (...) w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie artykułu 47 ust. 1 pkt 5 Ustawy – Prawo Oświatowe.

Art. 292

1. W roku szkolnym 2017-2018 zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w oparciu o program przygotowany przez nauczyciela realizującego te zajęcia i dopuszczony do użytku przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.

2. Program zawiera treści dotyczące informacji o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi. Ramowy plan nauczania w 8-letniej szkole podstawowej (załącznik nr 1) ma zastosowanie od początku roku szkolnego 2017/2018 oraz załącznik nr 7 w szkole branżowej I stopnia.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9.08.2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz 1591) i 28.08.2018 r. (Dz. U. z 2018 r. poz 1647) w sprawie zasad udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

§ 4.1. Pomoc psychologiczno – pedagogiczną organizuje dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki.

2. Pomocy psychologiczno – pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce udzielają uczniom nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści wykonujący w przedszkolu, szkole i placówce zadania z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w szczególności psycholodzy, pedagogzy, logopedzi, doradcy zawodowi i terapeuci pedagogiczni, zwani dalej „specjalistami”.

§ 26.1. Do zadań doradcy zawodowego należy w szczególności:

- 1) (...) diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- 2) gromadzenie, aktualizacja, udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych,
- 3) prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (...),

- 4) koordynowanie działalności informacyjno – doradczej prowadzonej przez szkołę (...),
  - 5) współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań (...),
  - 6) wspieranie nauczycieli, wychowawców (...) i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14.02.2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. 2017 poz 356).
  - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1.08.2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2017 r. poz. 1575)

§ 21. 1. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela doradcy zawodowego w szkołach i placówkach, o których mowa w §3 ust. 1, §4 ust. 1 i §10 (...), posiada osoba która ukończyła:

- 1) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, w zakresie doradztwa zawodowego, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 2) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na dowolnym kierunku (specjalności), i studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

§ 21. 2. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela doradcy zawodowego w szkołach, o których mowa w §4 ust. 1, posiada również osoba, która ukończyła:

- 1) studia pierwszego stopnia w zakresie doradztwa zawodowego oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 2) studia pierwszego stopnia na dowolnym kierunku (specjalności) i studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

- Ustawa z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 poz. 1943)

Na mocy ustawy o systemie oświaty system oświaty zapewnia między innymi przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.

System oświaty zapewnia w szczególności: (Art. 1)

14) przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.

- Rozporządzenie MEN z dnia 17.03.2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (poz. 649)

§17. 2. Arkusze organizacji szkoły określa:

5) dla poszczególnych oddziałów:

d) wymiar godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego

- Uczniowie klas VII i VIII na zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego nie są oceniani (art. 44a ustawy o systemie oświaty w związku z art. 109 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe).
- Dokumentacją realizacji zajęć z doradztwa zawodowego są dzienniki zajęć innych (§ 11 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu (Dz.U. z 2017 r. poz. 1646)
- Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego nie są wpisywane do arkusza ocen i na świadectwie promocyjnym lub ukończenia szkoły podstawowej (§14 ust. 2 rozporządzenia MEN z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania [...] (Dz. U. z 2017 r. poz. 1646 pkt 10 zał. 1 do rozporządzenia MEN z 26 kwietnia 2018 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1646)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1601)

§ 3. Nauczyciele, o których mowa w § 1 pkt 2, z wyjątkiem nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych, w ramach tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, realizują:

2) zajęcia i działania z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe – w przypadku nauczycieli zatrudnionych

w przedszkolach, szkołach, placówkach kształcenia ustawicznego, placówkach kształcenia praktycznego i ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego;

III. Podstawowe pojęcia z zakresu doradztwa zawodowego

DORADCA ZAWODOWY: Osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej. (Klasyfikacja Zawodów i Specjalności. 1995. Wyd. MPiPS. Tom V, Zeszyt 2 cz. II. s. 497).

DORADZTWO ZAWODOWE - świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji. (por.: K. Lelińska: Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji, (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego Nr 2/11. s. 29)

PORADNICTWO ZAWODOWE - to długofalowe i wieloetapowe działania wychowawcze, towarzyszące jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego. Obejmuje ono udzielanie pomocy uczniom i dorosłym w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces. (por.: Ogólne zasady funkcjonowania poradnictwa zawodowego w systemie urzędów pracy. (1996) Wyd. KUP. s. 4, maszynopis)

PREORIENTACJA ZAWODOWA - to wszystkie działania podejmowane przez rodziców, nauczycieli, pedagogów i inne osoby do 10 roku życia dziecka, mające na celu uświadomienie dzieciom zjawiska „pracy” w życiu człowieka, zapoznanie z zawodami w najbliższej rodzinie i środowisku zamieszkania, wychowanie przez pracę – czynności samoobsługowe, pomaganie innym, kształtowanie współpracy w grupie rówieśniczej.

ORIENTACJA ZAWODOWA - to działania wychowawcze szkoły, rodziców, i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły. (por.: K. Lelińska: Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno pedagogicznego. Nr 2/11. s. 29)

ZAWÓD: Wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewniający pozycję w społeczeństwie.(J. Szczepański: Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową. Socjologia zawodów. (1965) KiW.)

INFORMACJA EDUKACYJNA: Zbiór danych, których jednostka potrzebuje, aby podjąć decyzję o wyborze dalszego kształcenia, bądź zdobywania kwalifikacji.

INFORMACJA ZAWODOWA - zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji. (por.: K. Lelińska: Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych. (1985). WSiP. s. 35)

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO - ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać: role i zadania doradcy w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, formy i metody pracy. (opr. A. Łukaszewicz)

PROGRAM DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLASY VII i VIII zawierać powinien: treści, które adekwatnie pasują do wieku oraz potrzeb uczniów. Cele i treści, które przygotowują młodzież do podjęcia własnej przemyślanej decyzji co do wyboru dalszej nauki w szkole ponadpodstawowej (rodzaj szkoły, profil klasy i kierunek dalszej edukacji). Wybór ucznia powinien być zgodny z jego zainteresowaniami, umiejętnościami, mocnymi stronami i predyspozycjami. Treści powinny zawierać informacje o zawodach, zawodach przyszłości, kwalifikacjach, rynku pracy, możliwych ścieżkach w obszarze edukacji oraz propozycjach, jakie oferują szkoły ponadpodstawowe.

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z DORADZTWE M ZAWODOWYM – ogół zaplanowanych i systematycznych działań podejmowanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę, których celem jest przygotowanie i wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych. Działania te obejmują między innymi zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, działania skierowane do rodziców i nauczycieli, współpracę z otoczeniem społeczno – gospodarczym.

IV. Założenia Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego i cele systemu

Wewnętrznszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) to ogół działań podejmowanych przez szkołę mających na celu podniesienie wśród uczniów zdolności do podejmowania właściwych decyzji dotyczących dalszej ścieżki kształcenia i wyboru zawodu.

Wewnętrznszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje głównie uczniów, jak również nauczycieli oraz rodziców.

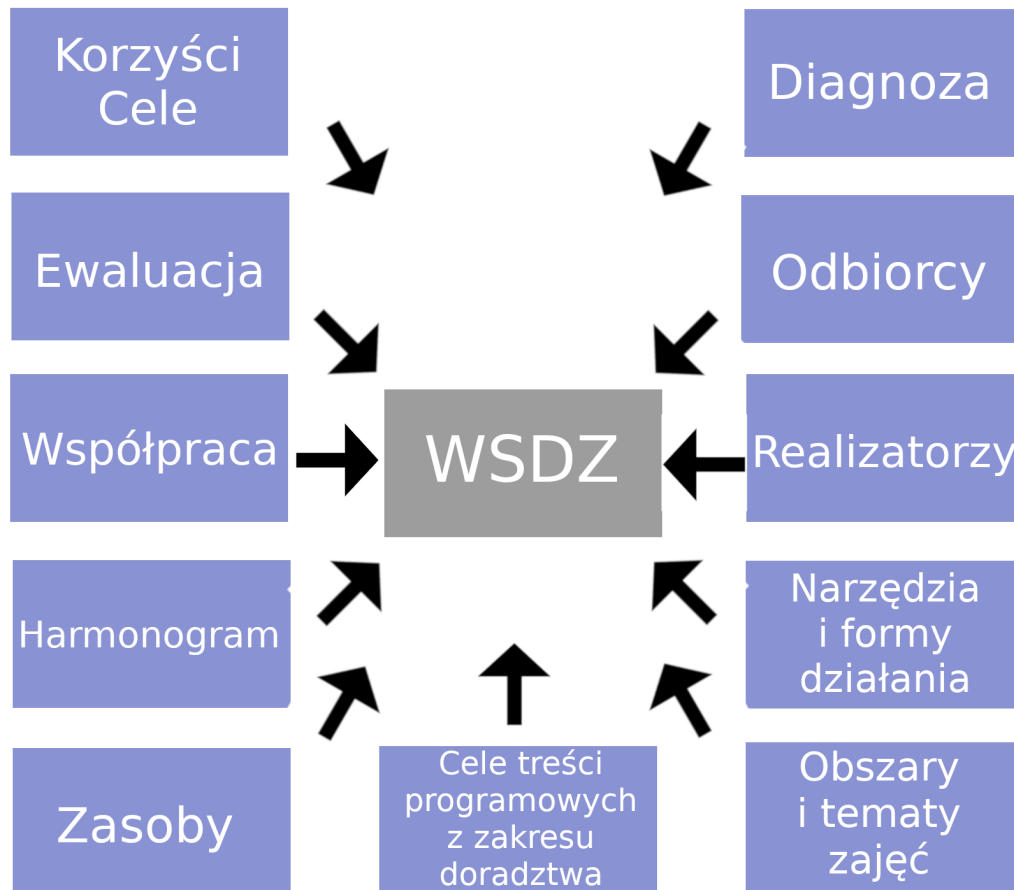
WSDZ jest kompatybilny z:

- Programem Doradztwa Zawodowego dla klasy VII Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 108 im. Aliny Fedorowicz w Zespole Szkół Specjalnych nr 3 w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym, pod tytułem: „Odkrywając siebie”.
WSDZ będzie realizowany w wyżej wymienionym Zespole Szkół Specjalnych nr 3.
- Programem Doradztwa Zawodowego dla klasy VIII Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 108 im. Aliny Fedorowicz w Zespole Szkół Specjalnych nr 3 w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym, pod tytułem: „Moje życie – moja kariera”.
WSDZ będzie realizowany w wyżej wymienionym Zespole Szkół Specjalnych nr 3.
- Programem Wychowawczo – Profilaktycznym Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 108 im. Aliny Fedorowicz w ramach zadań pracy wychowawczo–profilaktycznej, w zakresie wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji o wyborze przyszłego zawodu (doradztwo zawodowe).
- Programem Wychowawczo – Profilaktycznym XXXIX Liceum Ogólnokształcącego Specjalnego w ramach zadań pracy wychowawczo – profilaktycznej, w zakresie wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji o wyborze przyszłego zawodu (doradztwo zawodowe).

Ważnym elementem WSDZ jest rozpoznawanie i kształtowanie właściwych zachowań, wartości, postaw wobec szkoły, rynku pracy i pracy zawodowej.

WSDZ to dokument, który zawiera informacje o wszystkich działaniach, jakie prowadzi szkoła w danym roku szkolnym. Istnieje również po to, aby wspomóc ucznia w świadomym planowaniu swojej ścieżki edukacyjno – zawodowej z uwzględnieniem

jego mocnych stron, zainteresowań, umiejętności i predyspozycji zawodowych. WSDZ jest częścią planu wychowawczego szkoły i jest włączony do statutu szkoły.

Założenia Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego:

- wybór zawodu nie jest pojedynczym, świadomym aktem decyzyjnym ale procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia,
- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają wraz z wpływem czasu,

- na wybór zawodu wpływają głównie wartości, czynniki emocjonalne, rodzaj i poziom wykształcenia, wpływ środowiska i stan zdrowia,
- WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami (Radą Pedagogiczną),
- wspieranie uczniów w wyborze dalszej ścieżki edukacyjno – zawodowej: wyboru szkoły ponadpodstawowej, planowania kariery edukacyjno – zawodowej oraz udzielanie wszelkich informacji na ten temat,
- wspieranie nauczycieli w planowaniu i realizacji systemu oraz w planowaniu lekcji przedmiotowych i zajęć związanych z wyborem ścieżki edukacyjno–zawodowej przez uczniów,
- wspieranie rodziców podczas wyboru przez ich dziecko ścieżki kariery edukacyjno–zawodowej,
- WSDZ ma charakter planowanych działań i koordynowany jest przez szkolnego doradcę zawodowego.

Prowadzenie działań z zakresu doradztwa zawodowego odbywa się na wszystkich szczeblach kształcenia:

- w przedszkolu – preorientacja zawodowa,
- w klasach I – III oraz IV – VI szkoły podstawowej – orientacja zawodowa,
- w klasach VII – VIII – doradztwo zawodowe.

Działania związane z doradztwem zawodowym powinny być planowane na poziomie szkoły w ramach Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) i realizowane przez całą kadrę pedagogiczną pod kierunkiem doradcy zawodowego. Powinny one obejmować także rodziców. Jednym z elementów realizacji programów powinna być możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym.

Sprawny system doradztwa zawodowego wskaże uczniowi możliwości zdobycia wymarzonego zawodu. Uczeń musi posiadać świadomość, że jest autorem własnej kariery.

Cel główny:

- Przygotowanie ucznia do świadomego i umiejętnego planowania kariery zawodowej przy uwzględnieniu własnych zasobów.
- Wzmacnianie myślenia w perspektywie procesu podejmowania trafnej decyzji zawodowej i szkolnej.
- Kształtowanie potrzeby konfrontowania oceny swego stanu zdrowia z wymaganiami wybieranego zawodu.
- Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu przez nich decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- Podniesienie wśród uczniów zdolności do podejmowania właściwych decyzji dotyczących dalszej ścieżki kształcenia i wyboru zawodu.
- Przygotowanie uczniów do trafnego wyboru, świadomego podejmowania decyzji i budowania swojej drogi zawodowej.
- Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych zasobów i umiejętnego ich wykorzystywania.
- Ukazanie możliwości rynku edukacyjnego i rynku pracy.
- Motywowanie uczniów do zdobywania wiedzy z zakresu zawodów przyszłości na rynku krajowym oraz unijnym.
- Rozwijanie kompetencji kluczowych i kompetencji oczekiwanych przez pracodawców na rynku pracy.
- Nabywanie przez uczniów umiejętności prezentowania swojej wiedzy i zdolności.
- Kreowanie aktywnej postawy ucznia, radzenia sobie w trudnych sytuacjach: bezrobocie, problemy zdrowotne i adaptacja do nowych warunków pracy, mobilności zawodowej.
- Poszerzanie wiedzy na temat własnej choroby w kontekście rozumienia predyspozycji zawodowych i oczekiwań rynku pracy.
- Zaplanowanie własnej kariery edukacyjno – zawodowej.

Rodzice:

- Przygotowanie do roli „doradców” swoich dzieci.
- Zapoznanie z ofertą edukacyjną.
- Wskazywanie form poszukiwania pomocy dla swoich dzieci.
- Zapoznanie z czynnikami wyboru szkoły i zawodu.
- Wspieranie przy ocenie stanu zdrowia dziecka pod kątem wybieranego zawodu.
- Angażowanie się w pracę doradczą szkoły, np.: prezentacja swojego zawodu.

Nauczyciele:

- Zdobywanie umiejętności diagnozowania potrzeb uczniów pod kątem pracy doradczej.
- Kształtowanie umiejętności z zakresu rozwijania talentów i zainteresowań, zdolności i predyspozycji uczniów.
- Wspieranie uczniów i rodziców w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.
- Realizowanie tematów zawodoznawczych metodami aktywnymi.
- Włączanie przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w proces preorientacji, orientacji i doradztwa zawodowego w szkole.
- Poszerzanie wiedzy na temat ofert szkół ponadpodstawowych i zasad rekrutacji.
- Prowadzenie lekcji otwartych uwzględniających treści preorientacji, orientacji i doradztwa zawodowego.
- Udział w szkoleniowych posiedzeniach rady pedagogicznej z zakresu doradztwa zawodowego prowadzonych przez szkolnego doradcę zawodowego.

V. Cele główne i szczegółowe WSDZ odnoszące się do poszczególnych szczebli kształcenia

Przedszkole (preorientacja zawodowa):

- Wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami najbliższymi ich otoczeniu,
- Kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania,
- Pobudzanie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci,
- Stymulowanie ich pro-zawodowych marzeń.

Klasy I – III szkoły podstawowej (orientacja zawodowa):

- Wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy,
- Rozwijanie pozytywnej, proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji,
- Stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Klasy IV – VI szkoły podstawowej (orientacja zawodowa):

- Zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami,
- Kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji,
- Pobudzanie, rozpoznawanie i rozbudzanie ich zainteresowań i uzdolnień.

Klasy VII – VIII szkoły podstawowej:

- Przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery,
- Podejmowanie przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów,

- Zdobywanie informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji oraz dostosowanie ich do własnych potrzeb oraz stanu zdrowia.

WSDZ obejmuje treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla przedszkoli, dla klas I – VI szkoły podstawowej, dla klas VII – VIII szkoły podstawowej:

- 1) Poznawanie własnych zasobów m. in. zainteresowań, zdolności uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
- 2) Świat zawodów i rynek pracy m. in. poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętności poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
- 3) Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m. in. znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
- 4) Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych, m.in. planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całozyciowego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe wynikające z treści programowych z zakresu doradztwa zawodowego dla:

Przedszkola:

1. Poznanie siebie

Dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;

2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;

2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;

2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;

2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);

3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- zawodowych

Dziecko:

4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;

4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;

4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

Klas I – VI szkół podstawowych:

A. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I-III szkół podstawowych

1. Poznanie siebie

Uczeń:

1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;

1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;

- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno - zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

B. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV–VI szkół podstawowych

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców. Dziennik Ustaw – 6 – Poz. 1675

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- zawodowych

Uczeń:

4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;

4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;

4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Klas VII – VIII szkół podstawowych:

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;

1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);

1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;

1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;

1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;

1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;

1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;

2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;

2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;

2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;

2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;

2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;

2.7 dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;

3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;

3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;

3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- zawodowych

Uczeń:

4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;

4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;

4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;

4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

VI. Odbiorcy i realizatorzy

Odbiorcy:

- Uczniowie oraz rodzice Zespołu Szkół Specjalnych nr 3 w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym w Krakowie.
- Instytucje wspierające WSDZ – gmina.

Realizatorzy doradztwa zawodowego.

W szkole za realizację zadań związanych z doradztwem zawodowym odpowiedzialny będzie:

- **Dyrektor:** mgr Alicja Szmuc-Jaskot
- **Doradca zawodowy:** mgr Katarzyna Ziętara
- **Nauczyciele:** Zespołu Szkół Specjalnych nr 3 w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym (podział zadań według kompetencji, wiedzy, doświadczenia i umiejętności w zakresie orientacji zawodowej)
- **Coach:** mgr Maria Gałęziowska

Osoby te współpracują z rodzicami uczniów przy realizacji WSDZ.

Szkoła opracowuje WSDZ na cały cykl kształcenia. Dla usprawnienia realizacji zapisów WSDZ przygotowuje się na każdy rok szkolny program realizacji WSDZ, o którym mowa w art. 98 ust. 1 pkt 16.

Program realizacji WSDZ opracowuje szkolny doradca zawodowy, a także członkowie Rady Pedagogicznej z podziałem na poszczególne szczeble kształcenia. Całość zatwierdza Dyrektor szkoły.

WSDZ oraz program jego realizacji dostosowany jest do specyfiki szkoły znajdującej się w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym.

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu preorientacji, orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć preorientacji, orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu preorientacji, orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy szkoły w tym obszarze.

Nauczyciel doradca zawodowy

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera wszystkich nauczycieli i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi indywidualne grupowe zajęcia dla uczniów;
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy nauczycielami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;

- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno - gospodarczym szkoły podnosząc efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno - pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno - gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

Nauczyciele w tym wychowawcy klas:

- korelują swój przedmiot z doradztwem zawodowym;
- promują swój przedmiot/dyscyplinę w kontekście wyborów edukacyjno – zawodowych;
- uświadamiają uczniów o istotności danego przedmiotu szkolnego w karierach edukacyjno – zawodowych realizowanych w innych dyscyplinach;
- informują o ścieżkach kształcenia prowadzących do zawodów;
- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują ze sobą wzajemnie w zakresie realizowania orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno - zawodowej ich dzieci;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej;
- wprowadzają elementy orientacji edukacyjnej i zawodowej do lekcji przedmiotowych, powiązują treści przedmiotowe z możliwymi kierunkami kształcenia i zawodu;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele wychowawcy i nauczyciele wychowania przedszkolnego:

- włączają w zajęcia realizowane w salach zabaw treści z zakresu preorientacji, orientacji zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie poznania zainteresowań dziecka, budowania „mocnych stron” ucznia oraz realizacji zainteresowań dzieci;
- rozwijają umiejętności społeczne ucznia przez zdobywanie prawidłowych doświadczeń we współżyciu i współdziałaniu w grupie;
- organizują w sali kąciki zawodoznawcze;
- zapoznają dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzają i rozwijają ich zainteresowania i uzdolnienia;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego;
- organizują w ramach swoich zajęć spotkania z przedstawicielami zawodów (np: rodzice dzieci jako przedstawiciele zawodów);
- angażują uczniów w konkursy zawodoznawcze;

Nauczyciel bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- organizuje kąciki zawodoznawczy w bibliotece szkolnej;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego;
- uczestniczy w ważnych wydarzeniach (np: Targi Edukacyjne, Targi Pracy, Targi Książki) celem pozyskania dla uczniów szkoły potrzebnych materiałów z zakresu doradztwa zawodowego;
- zaprasza i organizuje spotkania w bibliotece z przedstawicielami zawodów celem promocji szkoły;

- udostępnia literaturę z zakresu doradztwa zawodowego oraz gromadzi filmy o zawodach.

Coach:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami w ramach WSDZ;
- udziela porad i wsparcia uczniom i rodzicom.

VII. Zadania Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

Zadania Szkolnego Doradcy Zawodowego (zgodne z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 roku)

Do zadań doradcy zawodowego należy w szczególności:

- 1) systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;
- 2) prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy;
- 3) opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami, w tym nauczycielami wychowawcami opiekującymi się oddziałami, psychologami lub pedagogami, programu, o którym mowa w § 5 ust. 1, oraz koordynacja jego realizacji;
- 4) wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców opiekujących się oddziałami, psychologów lub pedagogów, w zakresie realizacji działań określonych w programie, o którym mowa w § 5 ust. 1; Dziennik Ustaw – 3 – Poz. 1675;
- 5) koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

Doradca zawodowy pełni rolę towarzysza i eksperta. Jego zadaniem jest przede wszystkim proponowanie odpowiednich narzędzi, które ułatwią młodemu człowiekowi stałe i samodzielne poszukiwanie własnej drogi życiowej zamiast dawania mu schematycznych rad i gotowych odpowiedzi.

Zadania Szkolnego Doradcy Zawodowego zgodne z Rozporządzeniem MEN z 9 sierpnia 2017 r w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

- Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji rekrutacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia,

- Prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem rozpoznanych mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów,
- Koordynowanie działalności informacyjno – doradczej prowadzonej przez szkołę i placówkę,
- Współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
- Wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej,
- Wspieranie rodziców poprzez organizowanie spotkań szkoleniowo – informacyjnych.

Ważnym wydaje się więc stworzenie realnych możliwości, by doradca zawodowy we współpracy z nauczycielami, w ramach WSDZ wspierał i motywował ucznia do zdobywania i poszerzania wiedzy o zawodach, kwalifikacjach, stanowiskach pracy, a także o możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi.

Doradca w ramach WSDZ ma:

- dostarczać uczniowi niezbędnych informacji,
- kształtować przydatne umiejętności, cechy i zachowania,
- kierować uczniów i rodziców w sprawach trudnych, do innych specjalistów: doradców zawodowych w poradniach psychologiczno – pedagogicznych adekwatnie w miejscach zamieszkania,
- udzielać indywidualnych porad edukacyjnych uczniom i rodzicom,
- systematycznie podnosić własne kwalifikacje,
- wzbogacać warsztat pracy o nowoczesne środki przekazu informacji (internet, CD) oraz udostępnić je osobom zainteresowanym,
- współpracować z instytucjami wspierającymi WSDZ,
- udzielać informacji o przeciwwskazaniach zdrowotnych do wykonywania określonych zawodów,

- prowadzić zajęcia z doradztwa przygotowujące ucznia do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej (zajęcia obowiązkowe z doradztwa zawodowego dla klasy VII i VIII szkoły podstawowej,
- uczestniczyć w wydarzeniach związanych z doradztwem zawodowym (Targi Edukacyjne, Targi Pracy, Targi Książki).

Doradca zawodowy wraz z Radą Pedagogiczną tworzy w każdym roku szkolnym program realizacji WSDZ w ZSS nr 3 w Krakowie który jest załączony do teczki „Dokumentacja Doradcy Zawodowego”.

Program ten określa działania związane z realizacją doradztwa zawodowego oraz podmioty z którymi szkoła współpracuje przy realizacji tych działań ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb uczniów.

Działania związane z realizacją doradztwa zawodowego uwzględniają:

- tematykę działań, z uwzględnieniem odpowiednich treści programowych,
- metody i formy realizacji działań, z uwzględnieniem udziału rodziców w tych działaniach, w szczególności przez organizację spotkań z rodzicami,
- terminy realizacji działań,
- osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań.

Zadania szkoły:

- Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz na pomoc w planowaniu kształcenia,
- Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych,
- Prowadzenie działalności informacyjno – doradczej,
- Udzielanie indywidualnych porad rodzicom i uczniom,
- Prowadzenie grupowych zajęć aktywizujących, przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej,
- Współpraca z instytucjami wspierającymi WSDZ,

- Pomoc i udostępnianie informacji o szkołach ponadpodstawowych,
- Współpraca wszystkich pracowników szkoły w celu realizacji zadań.
- Wyzwalanie aktywności uczniów w kierunku samopoznania i samooceny,
- Modyfikacja samooceny w przypadku, gdy odbiega ona od realnych możliwości (zawyżona lub zaniżona),
- Współdziałanie z rodzicami w realizacji powyższych zadań.

Zadania Rady Pedagogicznej:

- Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania WSDZ zgodnie ze statutem szkoły,
- Określenie priorytetów dotyczących orientacji, informacji zawodowej,
- Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, umiejętności poruszania się na rynku pracy,
- Identyfikacja potrzeb uczniów i rodziców oraz zmian na rynku pracy i dostosowywanie do nich oferty edukacyjnej placówki,
- Prowadzenie zróżnicowanych metod aktywnego poznawania zawodów, osobowości, kierunków kształcenia oraz rynku pracy,
- Zapewnienie uczniom profesjonalnej pomocy doradczej,
- Poszerzanie wiedzy z zakresu współczesnych zawodów oraz zawodów przyszłości na rynku krajowym i unijnym, możliwości rozwoju zainteresowań i talentów uczniów,
- Włączanie się w przygotowanie programu realizacji WSDZ (jego działań) we współpracy ze szkolnym doradcą zawodowym.

VIII. Formy i sposoby realizacji WSDZ

PRZEDSZKOLE - PREORIENTACJA ZAWODOWA

Preorientacja zawodowa może być prowadzona w przedszkolu w trakcie obowiązkowych zajęć wychowania przedszkolnego oraz dodatkowych zajęć w przedszkolu.

Preorientacja zawodowa jest prowadzona przez nauczycieli wychowania przedszkolnego.

Preorientacja zawodowa jest prowadzona z wykorzystaniem metod aktywizujących, w tym elementów metody projektu.

Preorientacja zawodowa jest realizowana w formie zajęć grupowych, może być również realizowana w formie indywidualnej.

KLASY I-III ORAZ IV-VI – ORIENTACJA ZAWODOWA

Orientacja zawodowa może być prowadzona w klasach I-III i IV-VI szkoły podstawowej w trakcie obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, zajęć związanych z wyborem zawodu i kierunku kształcenia, zajęć z wychowawcą (w klasach IV-VI) oraz innych zajęć i działań w szkole.

Orientacja zawodowa jest prowadzona przez nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III), wychowawców (klasy IV-VI), nauczycieli.

Orientacja zawodowa jest prowadzona z wykorzystaniem metod aktywizujących, w tym metody projektu.

Orientacja zawodowa jest realizowana w formie zajęć grupowych, indywidualnych.

KLASY VII-VIII -DORADZTWO ZAWODOWE – 10 godzin w roku szkolnym.

Obowiązujące ramowe plany nauczania zawierają godziny na realizację zajęć edukacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII szkoły podstawowej w wymiarze po 10 godzin minimum w każdej klasie.

Zajęcia z doradztwa zawodowego odbywać się będą w oparciu o Program Doradztwa Zawodowego „Odkrywając Siebie” przygotowany przez Szkolnego Doradcę

Zawodowego – mgr Katarzynę Ziętare w klasie VII szkoły podstawowej. Zajęcia będą odbywać się w formie indywidualnej oraz grupowej.

Zajęcia z doradztwa zawodowego odbywać się będą w oparciu o Program Doradztwa Zawodowego „Moje życie – moja kariera” przygotowany przez Szkolnego Doradcę Zawodowego – mgr Katarzynę Ziętare w klasie VIII szkoły podstawowej. Zajęcia będą odbywać się w formie indywidualnej oraz grupowej.

Zajęcia w klasie VII i VIII szkoły podstawowej obejmują następujące obszary:

- I. Poznanie własnych zasobów.

- II. Świat zawodów i rynek pracy.

- III. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

- IV. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno - zawodowych.

Tematyka zajęć

Klasa VII	Klasa VIII
I. Poznanie własnych zasobów	
1. Moje mocne oraz słabe strony – rysunkowo i kolorowo. 2. Sztuka autoprezentacji, czyli moje pierwsze portfolio. 3. Predyspozycje zawodowe – aspekt zdrowotny wyboru zawodu.	1. Analiza typu temperamentu. 2. Predyspozycje wymagane w różnych zawodach. 3. Świat zawodów przez pryzmat uzdolnień i umiejętności.
II. Świat zawodów i rynek pracy	
1. Zawód, stanowisko i miejsce pracy. 2. Moja własna ścieżka edukacyjno-zawodowa – czyli bilans kompetencji.	1. Zawody przyszłości – charakterystyka. 2. Oczekiwania pracodawców. 3. Zawód a stan zdrowia.
III. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	
1. Moja edukacja a rynek pracy – źródła informacji. 2. Zawody w moim najbliższym otoczeniu – jak kształtuje się rynek edukacji i pracy w moim regionie? 3. Od zainteresowań do kwalifikacji zawodowych – czyli kim chcę zostać w przyszłości?	1. Oferta szkół ponadpodstawowych w moim regionie. 2. Ścieżki uzyskania i potwierdzenia kwalifikacji w wybranym zawodzie.
IV. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno - zawodowych	
1. Dobra szkoła – liceum, technikum czy branżowa szkoła? 2. Kwalifikacje jak puzzle.	1. Sztuka podejmowania decyzji – etapy. 2. Kształcenie ponadpodstawowe – systemy rekrutacyjne.

Działania zaplanowane w WSDZ będą prowadzone i realizowane w ramach:

WSDZ w ramach pracy z uczniami obejmuje:

- Motywowanie uczniów do zdobywania i poszerzania wiedzy o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy, możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy, predyspozycjami zawodowymi i stanem zdrowia.
- Uświadamianie uczniom jakie mają możliwości kształcenia na danym etapie edukacyjnym przy uwzględnieniu ich zainteresowań, uzdolnień, predyspozycji zawodowych.
- Udostępnianie literatury z zakresu doradztwa zawodowego.
- Praca z informatorami o zawodach.
- Projekcje filmów o zawodach.
- Prezentacje multimedialne.
- Rozmowy doradcze.
- Zajęcia o tematyce edukacyjno – zawodowej.

- Organizację konkursów zawodoznawczych.
- Spotkania z przedstawicielami zawodów.

Praca z rodzicami dotyczy pedagogizacji oraz sfery informacyjnej:

- prezentacja założeń pracy informacyjno-doradczej szkoły na rzecz uczniów, zajęcia edukacyjne dla rodziców – wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci,
- włączanie rodziców jako przedstawicieli różnych zawodów do działań informacyjnych szkoły,
- przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa ponadpodstawowego,
- udostępnianie informatorów, ulotek szkół, podawanie adresów stron internetowych oraz literatury z zakresu poradnictwa zawodowego,
- indywidualne rozmowy z doradcą zawodowym,
- prezentacje multimedialne,
- porady indywidualne w sprawach uczniów mających trudności zdrowotne, emocjonalne, intelektualne, decyzyjne.

Praca z nauczycielami obejmuje:

- realizację założonych celów,
- wspólne ustalenie kierunku pracy z uczniami i ich rodzicami,
- współpracę z instytucjami zewnętrznymi,
- szkolenia i warsztaty z zakresu doradztwa zawodowego celem doskonalenia umiejętności doradczych oraz stwarzanie warunków do wymiany doświadczeń,
- przygotowanie materiałów dydaktycznych dotyczących problematyki doradztwa zawodowego.

Realizacja zajęć z doradztwa zawodowego odbywać się będzie w formie:

- a) indywidualnej
- b) grupowej

Realizacja WSDZ powinna być poprzedzona **diagnozą** głównego beneficjenta, jakim jest uczeń, jego rodzice, a także nauczyciele.

Diagnoza powinna odnosić się do:

1. Zainteresowań
2. Uzdolnień
3. Możliwości i deficytów edukacyjnych
4. Potrzeb rozwojowych i edukacyjnych
5. Wartości, przekonań, postaw i oczekiwań
6. Sytuacji rodzinnej
7. Stanu zdrowia (w kontekście wyboru zawodu)

Diagnoza powinna służyć dostosowaniu i przygotowaniu dla uczniów zajęć rozwijających ich potencjał:

- zajęć psychoedukacyjnych rozwijających ich wiedzę i samoświadomość oraz umiejętności interpersonalne.
- zajęć zawodoznawczych rozwijających wiedzę o sobie, świecie zawodów, rynku pracy i możliwości dalszego kształcenia.

WSDZ obejmuje działania kierowane do:

- ucznia
- nauczyciela
- rodzica

IX. Metody i techniki pracy

- Zajęcia aktywizujące uczniów do samodzielnego wyboru zawodu prowadzone w formie warsztatów, lekcji zawodoznawczych, zajęć pozalekcyjnych
- Udzielanie informacji w zakresie wyboru kierunku dalszego kształcenia zawodu i planowania dalszej kariery zawodowej
- Udzielanie indywidualnych porad i konsultacji dla uczniów, rodziców i nauczycieli
- Teczki informacji o zawodach
- Tworzenie własnych kącików informacji zawodowej
- Organizacja spotkań zawodoznawczych
- Wykorzystanie biblioteki do zajęć tematycznych
- Konkursy o tematyce zawodoznawczej
- Prezentacje wizualne, multimedialne, filmy zawodoznawcze, gry komputerowe, prezentacje multimedialne
- Ćwiczenia i gry dydaktyczne „Moje mocne strony”
- Gry planszowe i szkoleniowe, karty zawodów (Wyspa Zawodów)
- Praca własna
- Mini wykład
- Tworzenie map mentalnych, metaplanów, map myśli
- Rozmowy w parach: rodzic – dziecko
- Udzielanie informacji zwrotnej
- Analiza przypadku – opracowanie „Indywidualne Portfolio” (papierowe lub elektroniczne)
- Wykorzystanie kwestionariuszy „Moja kariera”, kwestionariusza osobowościowego Hartmana
- Analiza ankiet np. skłonności zawodowych, uzdolnień
- Praca z testem zainteresowań i skłonności Klimowa, testem obrazkowym zawodów
- Tworzenie: „Mój indywidualny plan działania czyli cztery kroki do sukcesu zawodowego” (IPD)
- Zajęcia warsztatowe: piramida priorytetów, rybiego szkieletu, drzewka decyzyjnego, lekcji odwróconej, gier grupowych

X. Współpraca

W ramach WSDZ doradca zawodowy współpracuje z:

- Szkołą macierzystą (psycholog, pedagog, wychowawca) adekwatną do miejsca zamieszkania ucznia
- Lekarzami, psychologami z poszczególnych oddziałów szpitalnych
- Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Krakowie
- Poradniami psychologiczno – pedagogicznymi
- Powiatowym Urzędem Pracy w Krakowie
- Krajowym Ośrodkiem Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej
- Fundacjami
- Rodzicami jako przedstawicielami zawodów
- Wydawnictwami (np. Piętka, Nowa Era)
- Doradcami zawodowymi (wymiana dobrych praktyk)

XI. Zasoby

- opracowany WSDZ,
- wykwalifikowany doradca zawodowy,
- narzędzia diagnostyczne do rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów,
- programy komputerowe,
- rzutnik,
- materiały drukowane – ulotki, plakaty, informacje o zawodach,
- informatory o szkolnictwie ponadpodstawowym, szkolnictwie zawodowym,
- publikacje – prospekty,
- komputer – adresy internetowe (praca, uczelnie, szkoły branżowe),
- gry planszowe i komputerowe,
- filmy zawodoznawcze.

XII. Korzyści wynikające z działalności Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

Dla ucznia:

- Zna swój potencjał osobisty, poznaje własne zasoby,
- Zdobywa wiedzę o zainteresowaniach i korzyściach płynących z ich posiadania,
- Rozumie rolę i znaczenie kompetencji w życiu człowieka,
- Zdobywa wiedzę o zawodach,
- Umie definiować czym jest rynek pracy,
- Potrafi określić swoje predyspozycje zgodnie z wymaganiami rynku pracy,
- Umie wskazać powody dla których warto uczyć się przez całe życie,
- Potrafi wyszukiwać informacje o profilach szkoły jakie go interesują,
- Trafnie określa wybór własnej drogi zawodowej,
- Umie dostosować się do zmian zachodzących we współczesnym świecie zawodowym,
- Stopniowo poszerza wiedzę na temat własnej choroby w kontekście rozumienia predyspozycji zawodowych,
- Zna zależności pomiędzy czynnikami wpływającymi na decyzje zawodowe,
- Sprawniej się komunikuje,
- Potrafi wybrać szkołę ponadpodstawową zgodną z jego zainteresowaniami,
- Umie gromadzić informacje na temat tworzenia własnego portfolio,
- Jest w stanie ocenić przydatność wymagań rynku pracy w kontekście własnego wyboru ścieżki zawodowej,
- Umie zaplanować własną ścieżkę zawodową,
- Zna znaczenie uczenia się przez całe życie,

- Dostaje na bieżąco informacje o ciekawych wydarzeniach,
- Umie dokonać adekwatnej samooceny i rozpoznać swoje słabe i mocne strony.

Dla szkoły :

Korzyści dla szkoły płynące ze współpracy z instytucjami, które realizują doradztwo zawodowe są liczne, m. in.:

- bogatsza oferta działań dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- wymiana doświadczeń,
- doskonalenie nauczycieli zaangażowanych w realizację doradztwa,
- dostęp do różnorodnych źródeł informacji edukacyjno-zawodowej,
- pozytywny wizerunek szkoły,
- podniesienie jakości pracy szkoły.

Dla rodziców:

- Są odpowiednio przygotowani do efektywnego wspierania dzieci w ich wyborach edukacyjnych,
- Potrafią racjonalnie planować ścieżkę kształcenia, zawodową swojego dziecka,
- Wiedzą, gdzie poszukiwać informacji o szkołach, zawodach, ciekawych wydarzeniach związanych z rynkiem pracy,
- Znają znaczenie i wiedzą czemu ma służyć Krajowa Rama Kwalifikacji.

XIII. Przewidywane rezultaty

Przewidywane rezultaty w odniesieniu do Rady Pedagogicznej.

Nauczyciele:

- Potrafią wprowadzić treści doradztwa zawodowego do swoich planów pracy.
- Rozumieją potrzebę realizacji zadań z doradztwa zawodowego w ramach realizowania własnych planów pracy.
- Poznają metody, techniki i formy prowadzenia zajęć z doradztwa zawodowego.
- Znają zakres treści z doradztwa zawodowego realizowanych w szkole.
- Potrafią realizować treści zawodoznawcze na swoich lekcjach oraz podczas spotkań indywidualnych z rodzicami.

Przewidywane rezultaty w odniesieniu do uczniów.

Uczniowie:

- Znają czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji wyboru zawodu.
- Potrafią dokonać samooceny w aspekcie czynników decydujących o trafności wyboru zawodu i dalszej drogi edukacyjnej.
- Potrafią wskazać swoje predyspozycje, słabe i mocne strony.
- Znają rynek pracy, potrafią dokonać podziału zawodów na grupy i przyporządkować siebie do odpowiedniej grupy, a także wiedzą gdzie szukać informacji na ten temat.
- Potrafią samodzielnie planować ścieżkę własnej kariery zawodowej i podjąć prawidłowe decyzje edukacyjne i zawodowe .
- Potrafią konfrontować ocenę swego stanu zdrowia z wymaganiami wybieranego/ przyszłego zawodu.
- Umieją i rozumieją znaczenie: uczenie się przez całe życie zgodne z ideą Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK).

Przewidywane rezultaty w odniesieniu do rodziców.

Rodzice:

- Znają czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji wyboru zawodu przez swoje dziecko.
- Rozumieją potrzebę uwzględniania czynników: zainteresowań, uzdolnień, cech charakteru, temperamentu, stanu zdrowia, możliwości psychofizycznych, rynku pracy przy planowaniu kariery edukacyjnej i zawodowej swojego dziecka.
- Wiedzą, gdzie szukać informacji i wsparcia w procesie wyboru drogi zawodowej dziecka.
- Znają rynek pracy oraz rynek edukacyjny w kontekście wyboru szkoły (dalszej ścieżki kształcenia).
- Potrafią wskazać predyspozycje, mocne i słabe strony dziecka.
- Znają trendy obowiązujące w zatrudnieniu na lokalnym rynku pracy oraz oferty szkolnictwa ponadpodstawowego na terenie miasta.
- Potrafią pomóc swoim dzieciom w podejmowaniu decyzji.

XIV. Monitoring i ewaluacja

Ewaluacja WSDZ jest niezbędna aby działania doradcy zawodowego były zgodne z oczekiwaniami i potrzebami uczniów oraz ich rodziców. Za monitoring odpowiada doradca zawodowy. Stanowi to podstawę do okresowej ewaluacji i koniecznych modyfikacji WSDZ.

W tym celu potrzebna będzie:

- analiza prowadzonej dokumentacji – wyciąganie wniosków,
- zebranie informacji zwrotnej od adresatów: uczniów, rodziców, nauczycieli.

Podsumowanie.

W ramach Wewnętrzny Szkolny System Doradztwa Zawodowego Szkoła będzie przygotowywać uczniów do wyboru kierunku kształcenia i zawodu.

Szkoła będzie prowadzić zajęcia z zakresu preorientacji, orientacji i doradztwa zawodowego.

Opis wiadomości i umiejętności zdobytych przez ucznia będzie zgodny z ideą uczenia przez całe życie, oraz ideą europejskich ram kwalifikacji. Kształcenie jest bowiem koniecznością, aby uczeń mógł się utrzymać na elastycznym, mobilnym rynku pracy.

Szkoła, doradca zawodowy oraz członkowie Rady Pedagogicznej będą prowadzić działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia od strony zawodowej stosownie do jego potrzeb, możliwości i stanu zdrowia.

Sprawnie funkcjonujący WSDZ dzięki zaangażowaniu wszystkich osób realizujących zadania z doradztwa zawodowego będzie dawał efekt synergii.

Dokument WSDZ zapewni ciągłość działań doradczych, będzie służył wskazaniu korelacji między tymi działaniami i procesami dydaktyczno – wychowawczymi w szkole.

Załącznik

- Prezentacja multimedialna